ואפי' רבנן לא פליגי עליה דר' אלעזר בר' שמעון אלא במנחת חוטא של כהנים דבת הקרבה היא אבל בהא אפי' רבנן מודו: בת ישראל הנשואה וכו': מ"ט דאמר קרא [1]וכל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל כהן ולא כהנת: כהנת מתחללת כהן אין מתחלל: מנלן דאמר קרא [2]ולא יחלל זרעו בעמיו זרעו מתחלל והוא אינו מתחלל: כהנת מטמאה כו': מ"ט אמר קרא [3]אמור אל הכהנים בני אהרן [א]בני אהרן ולא בנות אהרן: כהן אוכל בקדשי קדשים: דכתיב [4]כל זכר בבני אהרן יאכלנה: ומה בין איש כו': ת"ר [5]איש אין לי [ב]אלא איש אשה מנין כשהוא אומר [6]והצרוע אשר בו [ג]הרי כאן שנים א"כ מה ת"ל איש לענין שלמטה איש פורע וכו': האיש מדיר את בנו בנזיר ואין האשה מדרת בנה בנזיר: [ד]אמר ר' יוחנן [ה]הלכה היא בנזיר: האיש מגלח על נזירות אביו ואין האשה מגלחת על נזירות אביה: [ו]אמר ר' יוחנן [ז]הלכה היא בנזיר: האיש מקדש את בתו ואין האשה מקדשת את בתה: דכתיב [7]את בתי נתתי לאיש הזה: האיש מוכר את בתו ואין האשה מוכרת את בתה: דכתיב [8]כי ימכור איש את בתו: האיש נסקל ערום כו': [ח]מ"ט ורגמו אותו מאי אותו אילימא אותו ולא אותה והכתיב [10]והוצאת את האיש ההוא או את האשה ההיא אלא אותו בלא כסותו ולא אותה בלא כסותה: האיש נתלה ואין כו': [ט]מ"ט אמר קרא [11]ותלית אותו על עץ אותו ולא אותה: האיש נמכר בגניבתו ואין האשה נמכרת בגניבתה: מ"ט אמר קרא [12]ונמכר בגניבתו בגניבתו ולא בגניבתה:

הדרן עלך היה נוטל

ארוסה [ט]ושומרת יבם [י]לא שותות ולא נוטלות כתובה שנאמר [13]אשר תשטה אשה תחת אישה פרט לארוסה ושומרת יבם [כ]אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט ממזרת ונתינה

ה"ג **ואפי' רבנן לא פליגי עליה אלא במנחת חוטא של כהנים דבת הקרבה היא**. דמקשי חובתו לנדבתו דלא בעי קמיצה. אבל הא דלאו בת הקרבה היא דדלמא בתרה דידה אזלינן ושירים גמורים נינהו ואפילו רבנן מודו דמתפזרין: **מאי טעמא**. קאמר מתני' מנחת כהנת נאכלת כשאינה נשואה לכהן וכשהיא נשואה לכהן אינה נאכלת כליל מיהא לא הויא: **לא יחלל זרעו**. בכהן הנושא פסולה לכהונה כתיב ודרשינן בקידושין (דף עז.) לא יחלל שני חילולין אחד לה ואחד לזרעו שהכהן מחלל את שתיהן אבל הוא אין מתחלל: **בני אהרן**. לנפש לא יטמא ולא בנות אהרן באזהרה זו: **כל זכר בבני אהרן יאכלנה**. במנחה כתיב: **איש**. נגוע הוא: **אין לי**. שנחלט בטומאת נתקים אלא איש אשה מנין כשהוא אומר סמוך לו והצרוע אשר בו הנגע ולא איבעי ליה למכתב אלא בגדיו יהיו פרומים וראשו יהיה פרוע דהא כתיב לעיל דבמצורע קמיירי אלא לרבות צרוע שני כגון אשה: ה"ג **א"כ מה ת"ל איש לענין שלמטה איש פורע ופורס וכו'**.(א) מה ת"ל איש מאחר שסופינו לרבות את האשה: **לענין שלמטה**. לאו למעוטי מטומאה האמורה בפסוק זה בא למעוטי אלא מענין האמור בפסוק שלאחריו דכתיב ביה פריעה ופרימה לומר לך איש פורע ופורס ולא אשה: **הלכה היא בנזיר**. הלכה למשה מסיני הוא בהלכות נזיר: **נתתי לאיש**. באביה נתלית נתינתה: **ורגמו אותו**. (ב) אי נימא אותו ולא אותה והכתיב גבי נערה המאורסה והוצאתם את שניהם וסקלתם אותם[ה] אלא הא דממעט אשה לענין ערום דנפיק מהאי קרא מיעוטא דאותו משמע ולא כסותו ולהכי נקט ליה להאי משמעותא דערום בלשון זכר גבי איש למימרא הא אותה בכסותה: **נמכר בגניבתו**. אם אין לו מה לשלם:

הדרן עלך היה נוטל

ארוסה. שקינא לה ארוס: **ושומרת יבם**. שקינא לה יבם: **לא שותות**. דממעטינהו קרא: **ולא נוטלות כתובה**. שהיא גרמה לאסור עצמה עליו שנסתרה אחר קינוי דמקינוי ואיסור לא איממעט כדמפרש בגמרא[פ]. ואפילו לית לן דרב המנונא[י] (ג) דשומרת יבם שזינתה מותרת[כ] ליבמה נהי דמותרת מיהו לא בעי למינסב אשה זונה והיא הפסידה כתובתה: **תחת אישה**. ביושבת תחתיו הכתוב מדבר:

נתינה

כהן ולא כהנת. ירושלמי ר' אבהו בעי קמיה ר"ל והכתיב (ויקרא כב) וכהן כי יקנה נפש קנין כספו מעתה כהן ולא כהנת א"ל והכהן המשיח תחתיו מבניו את שבנו עומד תחתיו יצתה זו שאין בנה עומד תחתיה ה"ה דבפרק הזרוע (חולין דף קלב.) הוה מצי לשנויי נמי הכי ונתן לכהן הזרוע דלא אמר לכהן ולא לכהנת אלא אפילו לכהנת דהכא טעמא משום דכתיב והכהן המשיח תחתיו מבניו אבל התם דחי ליה משום דאהרן ובניו כתיב בפרשת מנחה אי נמי משום דהתם הוי מיעוט אחר מיעוט: [ל]**מה** בין איש לאשה. בתוספתא (פ"ב) קא חשיב עובר על מצות עשה שהזמן גרמא מה שאין כן באשה האיש עובר על בל תקיף ועל בל תשחית ועל כל תטמא למתים מה שאין כן באשה האיש נדון כבן סורר ומורה ונעטף ומספר ואין האשה נעטפת ומספרת האיש נמכר ונשנה ואין האשה נמכרת ונשנית האיש נרצע ונמכר לעבד עברי וקונה לעבד עברי ואין האשה נרצעת ונמכרת וקונה ולא קתני התם כל הני דמתני' אלא דזכאי בבתו משום דמפרש התם בכסף ובשטר ובביאה ותימה אמאי לא חשיב נמי סמיכות תנופות הגשות וקמיצות דבין כהן לכהנת וכל הני דתנן בפ"ק דקידושין (דף לו.) ולא קתני נמי שהעברי יוצא בשנים וביובל וכמיתת האדון משא"כ בעבריה הזב מטמא בראיות ולא הזבה מצורע אסור בתשמיש המטה ולא מצורעת כדמפרש בריש פרק מחוסרי כפרה (כריתות דף ח:) מחוץ לאהלו ולא מחוץ לאהלה: [מ]**האיש** מגלח על נזירות. בפ"ד דנזיר (דף ל.) ובפרק בתרא דכריתות (דף כח:) מפ' דדוקא על מצות סתומין ולא על מצות מפורשין: **שנאמר** את בתי. מרישא דקרא יליף ליה ואמר אבי הנערה אל הזקנים משמע למעט אמה דאינה זכאה בבתה לתת: **ותלית** אותו ולא אותה. בפרק נגמר הדין (סנהדרין דף מו.) נפקא לן מוכי יהיה באיש ולא באשה: **בגניבתו** ולא בגניבתה. תימה כיון דאי גנבה אינה נמכרת בגניבתה א"כ אין ב"ד רשאין למוכרה דבית דין אין מוכרין אלא בגניבתו ובפ"ק דקידושין (דף יד:) ממעטי רבנן מורצע את אזנו אזנו שלו ולא אזן של מוכר עצמו דדוקא מכרוהו בית דין נרצע ואשה הואיל ואין בית דין מוכרין אותה אלא ידענא דאינה נרצעת ואמאי איצטריך לרבנן [פ]למילף מהעבד ולא אמה העבריה דאינה נרצעת וי"ל כיון דאינה נמכרת אלא ע"י אביה סד"א תיהוי מכירה דלה במקום מכירת בית דין ותרצע להכי איצטריך קרא:

הדרן עלך היה נוטל

ושומרת יבם לא שותות ולא נוטלות כתובה. ירושלמי יודעת היתה שאין ארוסה שותה ולמה הכניסה עצמה [ס]למספק הזה המרובה בשביל לפוסלה מכתובתה פר"ח ארוסה אע"פ שאין לה כתובה יש לה מנה ומאתים ועל מנה ומאתים קתני הכא לא נוטלת כתובתה רש"י פי' דליכא למיפסט ממתני' הא דאמר רב המנונא [ע]שומרת יבם שזנתה אסורה ליבמה דאפילו אי לית לן דרב המנונא מיהו אי לא בעי יבם למינסב אשה זונה אינה נוטלת כתובתה מיהו תימה אי לית לן דרב המנונא קרא מאי איצטריך למעוטי והא תנן בפרק היה מביא (לעיל דף יח:) כל שתיבעל ולא תהא אסורה לו לא היה מתנה דמה קינוי שייך היכא דלא מיתסרא בסתירותיה אלא מדאיצטריך למעוטי ש"מ דמיתסרא מיהו ליכא למיפסט מהכא משום דמוקי לה בגמרא כגון שבא עליה יבם בבית אביו דקנאה לפוטרה בגט בלא חליצה אפילו אליבא דשמואל הלכך שייכא נמי אשתו ליאסר עליו כזונות כדברי הכל: **אלמנה** לכ"ג וכו'. האי דלא עריב ותני להו אלו לא שותות ולא נוטלות כתובתן ולתני ארוסה ושומרת יבם אלמנה לכ"ג וכו' מעוברת חבירו ומניקת חבירו ואיילונית וזקינה וכו' י"ל משום הכי פלגינהו משום דחלוקין בטעמם מיהו תימה אמאי לא תנא מעוברת בתר בבא דאלמנה לכ"ג דדמי בטעמא וה"ל למיתני בתחלת הפרק אלו לא שותות ובתר ליחשב וליזל כולהו כל הני דדמיין להדדי כל חד וטפי הוה שייך למיתני אלו בראש כולן ממאי דתני קמא דלא שותות והדר תני אלו: שאינה

עין משפט נר מצוה

נה א מיי' פ"ה מהל' טומאת צרעת הלכה א:
ב [מיי' פ"ב מהל' אבל הל"ו. ופ"ג הל' יא טוש"ע יו"ד סי' שעג סעי' כ]:
נו ג מיי' פ"ב מהל' נזירות הלכה יג:
נז ד מיי' שם פ"ח הלכה טו:
א ה מיי' פ"ב מהלכות סוטה הלכה ב:
ב ו מיי' שם הלכה ח והלכה ט:

◆

תוספות שאנץ

ה"ג ואפי' רבנן לא פליגי עליה אלא במנחת חוטא דבת הקרבה היא דמקשינן חובתו לנדבתו דלא בעיא קמיצה אבל הא דלאו בת הקרבה היא דלמא בתר דידה אזלי' ושירים גמורין נינהו אפי' רבנן מודו דמתפזרין אבית הדשן ליה. ה"ג א"כ מה ת"ל איש לענין שלמטה לא למעוטי מטומאה האמורה בפסוק זה בא למעוטי אלא מענין האמור בפסוק שלאחריו דכתיב ביה פריעה ופרימה דליכא למימר דלענין שלמעלה קאמר דדוקא האיש נחלט ואין האשה נחלטת (א) דהא איתה פורעת ופורמת. אותו בלא כסותו ולא אותה בלא כסותה. וא"ת לרבנן דר' יהודה דלעיל דאמרי אין האשה נסקלת ערומה משום דחיישינן להרהור ובעי נמי ברור לה מיתה יפה (ב) ותיפוק לי מהאי קרא. וי"ל דאי מההיא אשה בין בכסותה בין שלא בכסותה קמ"ל רב נחמן דאמר קרא ואהבת לרעך כמוך. אבל ר' יהודה דאמר לעיל דאין מכסין אותה אלא שני פרקים משום דצערא דגופה עדיף טפי (ולית ליה) [וא"ת אמו לית ליה] הך דרשא דהכא הא אותה בכסותה. וי"ל דאה"נ דלית ליה א"נ אית ליה וסבירא ליה דקרא לא אתא אלא שיכסו אותה שני פרקים אבל יותר לא משום צערא דגופה עדיף טפי ורוצה לומר הא אותה בכסותה בשני פרקים שמכסין אותה: בגנבתו ולא בגנבתה כו'. ואע"ג דדרשי' מהאי קרא בגנבתו ולא בכפלו בגנבתו ולא בזוממו (שאם הודה לא ישלם פי' שנים ממה שהוזם) בגנבתו גנבה אחת ולא ב' גנבות י"ל דכולהו הני דרשות ש"מ: **סליק פירקא**

פרק שלישי ארוסה

ושומרת יבם לא שותות ולא נוטלות כתובה שהיא גרמה לאסור עצמה שנסתרה אחר קנוי פרשב"ם. ואפי' למאן דלית ליה דרב המנונא דאמר שומרת יבם שזינתה אסורה ליבמה מ"מ נהי דהוי מותרת לו. אי לא בעי לאינסובי משום שהיא זונה הפסיד כתובתה כיון שזינתה. מיהו אומר ר"י דהלכה (ג) דארוסה זו שזינתה דנאסרה בביאה זו על בעלה והך כר' עקיבא דמשוי חייבי לאוין כערוה. אלמנה לכהן גדול לא שותות ולא נוטלות כתובה ואע"ג דשאר אלמנה לכהן גדול לא קנסוה רבנן ואית לה כתובה כדאיתא בפ' אלמנה ניזונת זו אין לה כתובה שסתירתה גרמה לה ליאסר עליו ואפי' ראויה לו הלכך לאו בת כתובה היא דלא עדיפא מכשרה ליה ולא שותות דלא נאמרו בפרשה אלא בראויה לקיימה והכי תני בספרי כי תשטה אשתו בראויה לאישות הכתוב מדבר פרט לאלמנה לכהן גדול וא"ת אמאי לא תאני כולהו בחד בבא וי"ל דארוסה ושומרת יבם נפקא לן [מקרא אחרינא דכתיב] תחת אישה ביושבת תחתיו הכתוב מדבר וא"ת תיפוק לי שאינה שותה משום דכתיב ונקה האיש מעון וזה אינו מנוקה מעון כיון שנשא אשה שאינה ראויה לו. וי"ל דחשבי' ליה מנוקה מעון כיון דאין העון בא אחר הקינוי והוו המים בודקין אשתו אי לאו טעמא דלעיל וא"ת אמאי לא פליגי ב"ש וב"ה גבי ארוסה ושומרת יבם כמו דפליגי בסמוך גבי מתו בעליהן עד שלא שתו והוו להו לב"ש לומר דנוטלות כתובה וי"ל שאני ארוסה ושומרת יבם דכ"ע מודו דאין להם כתובה דהיא יודעת שאין בעלה יכול לבודקה משנסתרה ולא תיזהר מליסתור והיא נתנה אצבעה בין שיניה ולכך אין לה כתובה אבל מתו בעליהן אין יודעות שלא יהיו בעליהן לבודקן משנסתרו ולא סמכי אדעתייהו שימותו בעליהן והן נזהרות ביותר מליסתר לפי' קאמר ב"ש דנוטלות כתובה ועוד י"ל דשאני התם גבי מתו בעליהן שאינן חשובות עוברות על דת כיון שיכולין בעליהן לבדקן אבל

מסורת הש"ס

א) [קידושין לה:], ב) [כריתות ח: ערכין ג.], ג) נזיר כח:, ד) [שם ל.], ה) סנהדרין מה., ו) סנהדרין מו., ז) יבמות נח. קידושין כז:, ח) [דברים כב], ט) [לקמן כד.], י) [לעיל יח:], כ) [תוספתא. רש"ל], ל) [שייך לעמוד א' במשנה], מ) [נ"ז שייך לע"א במשנה], נ) [קידושין טו.], ס) צ"ל למפסק, ע) [לעיל יח:].

◆

תורה אור השלם

1. וְכָל מִנְחַת כֹּהֵן כָּלִיל תִּהְיֶה לֹא תֵאָכֵל: ויקרא ו טז
2. וְלֹא יְחַלֵּל זַרְעוֹ בְּעַמָּיו כִּי אֲנִי יְיָ מְקַדְּשׁוֹ: ויקרא כא טו
3. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה אֱמֹר אֶל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם לְנֶפֶשׁ לֹא יִטַּמָּא בְּעַמָּיו: ויקרא כא א
4. כָּל זָכָר בִּבְנֵי אַהֲרֹן יֹאכְלֶנָּה חָק עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם מֵאִשֵּׁי יְיָ כֹּל אֲשֶׁר יִגַּע בָּהֶם יִקְדָּשׁ: ויקרא ו יא
5. אִישׁ צָרוּעַ הוּא טָמֵא הוּא טַמֵּא יְטַמְּאֶנּוּ הַכֹּהֵן בְּרֹאשׁוֹ נִגְעוֹ: ויקרא יג מד
6. וְהַצָּרוּעַ אֲשֶׁר בּוֹ הַנֶּגַע בְּגָדָיו יִהְיוּ פְרֻמִים וְרֹאשׁוֹ יִהְיֶה פָרוּעַ וְעַל שָׂפָם יַעְטֶה וְטָמֵא טָמֵא יִקְרָא: ויקרא יג מה
7. וְאָמַר אֲבִי הַנַּעֲרָ אֶל הַזְּקֵנִים אֶת בִּתִּי נָתַתִּי לָאִישׁ הַזֶּה לְאִשָּׁה וַיִּשְׂנָאֶהָ: דברים כב טז
8. וְכִי יִמְכֹּר אִישׁ אֶת בִּתּוֹ לְאָמָה לֹא תֵצֵא כְּצֵאת הָעֲבָדִים: שמות כא ז
9. הוֹצֵא אֶת הַמְקַלֵּל אֶל מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְסָמְכוּ כָל הַשֹּׁמְעִים אֶת יְדֵיהֶם עַל רֹאשׁוֹ וְרָגְמוּ אֹתוֹ כָּל הָעֵדָה: ויקרא כד יד
10. וְהוֹצֵאתָ אֶת הָאִישׁ הַהוּא אוֹ אֶת הָאִשָּׁה הַהִוא אֲשֶׁר עָשׂוּ אֶת הַדָּבָר הָרָע הַזֶּה אֶל שְׁעָרֶיךָ אֶת הָאִישׁ אוֹ אֶת הָאִשָּׁה וּסְקַלְתָּם בָּאֲבָנִים וָמֵתוּ: דברים יז ה
11. וְכִי יִהְיֶה בְאִישׁ חֵטְא מִשְׁפַּט מָוֶת וְהוּמָת וְתָלִיתָ אֹתוֹ עַל עֵץ: דברים כא כב
12. אִם זָרְחָה הַשֶּׁמֶשׁ עָלָיו דָּמִים לוֹ שַׁלֵּם יְשַׁלֵּם אִם אֵין לוֹ וְנִמְכַּר בִּגְנֵבָתוֹ: שמות כב ב
13. זֹאת תּוֹרַת הַקְּנָאֹת אֲשֶׁר תִּשְׂטֶה אִשָּׁה תַּחַת אִישָׁהּ וְנִטְמָאָה: במדבר ה כט

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ה"ג וכו' ופורס כו' פי' מה ת"ל: (ב) ד"ה ורגמו אותו מאי אותו אלימא וכו' ולא בכסות: (ג) רש"י ד"ה ולא נוטלות וכו' ושומרת יבם:

◆

מוסף רש"י

כשהוא אומר והצרוע. משמע נגוע אחרינא לרבות את האשה (ערכין ג.). מה ת"ל איש לענין שלמטה. דמשמע איש ולא אשה, ולאו אטמא יטמאנו קאי, דהתם אפילו אשה, אלא אקרא דלמטה קאי דמשתעי בפריעה ופרימה (שם) שפריעה ופרימה כתובה באחרונה לומר לך איש פורע ופורס (כריתות ח:). הלכה היא בנזיר. שהאיש מדיר ולא האשה (נזיר כח:). הלכה היא בנזיר. שהבן מגלח ואין לנו ללמוד הימנו, אלא מה שמסורת הוא בידינו כן ולא בת (שם ל.). הדרן עלך היה נוטל לא שותות. אם נסתרו דבעינן תחת אישה (קידושין כז: יבמות נח.). ולא נוטלות כתובה. אם קינא לה ונסתרה, שהיא גרמה לאסור את עצמה עליו (שם).

א) לשון זה צ"ע דהא בברייתא אמרינן דנפ"ל מקרא דאשה נמי נחלטת ואולי דט"ס הוא וצ"ל דהא והצרוע כתיב. ב) ר"ל כמו דאיתא בסנהדרין דף מה וע"ש ברש"י ד"ה להרבות ותוס' שם ד"ה הא. ג) נראה דצ"ל דהלכה דשומרת יבם שזינתה דנאסרת על יבמה וכן כרי"ף וכו'.